

ZAMANI ANLAMAK

Mitch Albom

Çeviri: Handan Balkara Çevikus

BOYNER YAYINLARI

Eski Büyükdere Caddesi, Park Plaza 22, Maslak-İstanbul

Tel: (212) 366 89 00

by@boynerh.com

**Boyner Yayınları'nın izni olmaksızın kısmen veya tamamen
iktibas edilemez.**

Orjinal adı ve yazarı: THE TIME KEEPER

by Mitch Albom

**Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı
tarafından sağlanmıştır.**

1.Basım: Mayıs 2013, İstanbul

ISBN: 978-975-7004-69-1

Editör, Genel Yayın Direktörü: Gülşen Heper

Grafik Düzenleme: Ali Ergün Tasarım Reklamcılık

Baskı ve Cilt: Altan Basım Ltd.

Zaman hakkındaki bu kitap,
yaşamın her ânını yaşanmaya değer kılan
Janine'e ithaf olunur.

Ö N S Ö Z

Adam bir mağarada yalnız başına oturuyor.

Saçları uzun. Sakalı dizlerine kadar iniyor. Çenesini avuçlarının içine almış.

Gözlerini kapatıyor.

Bir şey dinliyor. Sesler. Ardı arkası kesilmeyen sesler. Mağaranın köşesindeki havuzdan yükseliyorlar.

Onlar yeryüzündeki insanların sesleri.

Bir tek şey istiyorlar.

Zaman.

Sarah Lemon o seslerden biri.

Günümüz dünyasında yaşayan genç bir kız. Yatağa uzanmış, cep telefonunda bir fotoğrafı inceliyor: kahverengi saçlı, yakışıklı bir delikanlıyı.

Bu akşam onu görecek. Bu akşam sekiz otuzda. Heyecanla tekrarlıyor –*Sekiz otuz, sekiz otuz!*– ve ne giyeceğini düşünüyor. Siyah kotunu mu? Kolsuz bluzunu mu? Hayır, olmaz. Kollarından nefret ediyor. Kolsuz bluz olmaz.

“Daha *zamana* ihtiyacım var” diyor.

Victor Delamonte o seslerden biri.

Seksenlerinin ortalarında, varlıklı bir adam. Bir doktorun muayenehanesinde oturuyor. Karısı da yanında. Muayene masasının üstüne beyaz bir kâğıt serilmiş.

Doktor yumuşak bir sesle konuşuyor. “Yapabileceğimiz fazla bir şey yok” diyor. Aylardır uyguladıkları tedavi işe yaramamış. Tümörler. Böbrekler.

Victor'ın karısı konuşmaya çalışıyor, ama kelimeler boğazına düğümleniyor. Victor, onunla aynı gırtlığı paylaşıyormuş gibi boğazını temizliyor.

“Grace’in sormaya çalıştığı şu:... Ne kadar *zamanım* kaldı?”

Victor'ın sözleri –ve Sarah'ninkiler– gökyüzüne yükselerek o çok uzaklardaki mağaraya ve içinde yapayalnız oturmakta olan sakallı adama ulaşıyor. Bu adam, Zaman Baba.

Onu bir efsane olarak, yılbaşı kartlarından fırlamış bir karikatür olarak düşünebilirsiniz: kadim, bezgin, elinde bir kum saati, gezegen üstündeki herkesten yaşlı.

Ama Zaman Baba gerçek. Yaşlanması mümkün de değil aslında. Ölümün değil, yaşamın alametleri olan dağınık sakalının ve dalga dalga inen saçlarının altında, hükmetmekte olduğu şeyin ta kendisinden etkilenmiyormuş gibi görünen incecik bir vücuda, kırışksız bir cilde sahip.

Bir zamanlar, Tanrı'yı kızdırmasından evvel yani, günü geldiğinde ölmeye yazgılı sıradan bir adamdı yalnızca.

Şimdiyse farklı bir yazgısı var: Bu mağaraya sürgün edileli beri, dünyadan gelen tüm yakarışları –insanların daha fazla dakika, daha fazla saat, daha fazla yıl, *daha fazla zaman* dileklerini– bir bir dinlemek mecburiyetinde.

Ezelden beridir burada. Umudunu yitirmiş. Ama bir yerlerde hepimiz için bir saat tıklamakta sessizce. Zaman Baba için tıklayan bir saat bile var.

Yakında Zaman Baba özgür kalacak.

Yeryüzüne dönebilsin

ve başladığı işi bitirebilsin diye.

BAŞLANGIÇ

Zamanın anlamı üstüne bir öykü bu

ve çok uzun zaman önce, insanlık tarihinin şafağında başlıyor, bir yamacı koşarak tırmanan yalınayak bir oğlanla. Oğlanın önünde yalınayak bir kız var. Oğlan o kızı yakalamaya çalışıyor. Kızlarla oğlanların durumu çoğu zaman böyledir.

Bu ikisi içinse, her zaman böyle olacak.

Oğlanın adı Dor. Kızın adı Alli.

Bu yaşta neredeyse aynı boydalar; tiz sesleri, gür kahverengi saçları var; yüzleri gözleri çamur içinde kalmış.

Alli koşarken başını çevirip Dor'a bakıyor ve sırtıyor. Yüreğinde aşkın ilk kıpırtıları. Yerden küçük bir taş alıp Dor'un bulunduğu yöne doğru fırlatıyor.

“Dor!” diye bağıyor.

Dor koşarken soluklarını sayıyor.

Yeryüzünde buna –saymaya yani, sayılar oluşturmaya– kalkışan ilk kişi o. Bir parmağını diğerine eşleyerek, her eşleşmeye bir isim ve bir değer vererek başladı bu işe. Çok geçmeden, sayılabilecek her şeyi sayar hale geldi.

Dor nazik ve uysal bir çocuk; ama akıllı, çevresindekilere göre daha derinlere eriyor. O, farklı.

Ve insanlık tarihinin bu ilk demlerinde, farklı olan tek bir çocuk dünyayı değiştirebilir.

Tanrı da bu yüzden izlemekte onu.

“Dor!” diye bağıyor Alli.

Dor ona doğru bakıp gülümsüyor –Alli’ye hep gülümser– ve taş ayaklarının dibine düşüyor. Başını kaldırıp bir şey düşünüyor.

“Bir tane daha at!”

Alli bir taş daha atıyor. Dor parmaklarını sayıyor: bir için bir ses, iki için başka bir ses...

“Haayt!”

Üçüncü bir çocuk, çok daha iri ve güçlü bir oğlan olan Nim gelip arkasından yakalıyor Dor’u. Nim, Dor’un sırtına dizini geçirirken böğürüyor.

“Ben kralım!”

Çocukların üçü birden gülüyor.

Koşmaya devam ediyorlar.

Zamanın sayılmadığı bir yaşamı hayal etmeye çalışın.

Muhtemelen yapamazsınız. Şu anda hangi ayda, hangi yılda, haftanın hangi gününde olduğunuzu bilirsiniz. Duvarınızda ya da arabanızın gösterge panelinde bir saat vardır. Bir programınız, takviminiz, yemek saatiniz, sinema gününüz vardır.

Halbuki dört bir yanınızda, zamanı saymaya gerek duymayan bir dünya uzanır. Kuşlar geç kalmaz. Köpekler saatlerine bakmaz.

Geyiklerin doğum günlerini unutmamak gibi bir dertleri yoktur.

Zamanı yalnızca insanoğlu sayar.

Saat başlarında yalnızca insanoğlu çan çalar.

Ve işte bu yüzden, başka hiçbir yaratığın katlanmak zorunda kalmadığı felç edici bir korkudan yalnızca insanoğlu muzdariptir.

Zamanın bitmekte olduğu korkusundan.

Sarah Lemon zamanının bitmekte olduğundan korkuyor.

Duştan çıkarken hesap yapıyor. Saçını kurutmak için yirmi dakika, makyaj yapmak için yarım saat, giyinmek için yarım saat, oraya varmak için on beş dakika. *Sekiz otuz, sekiz otuz!*

Odanın kapısı açılıyor. Annesi Lorraine.

“Canım?”

“Kapıyı çal anne!”

“Peki. Tak tak.”

Lorraine yatağın üstüne göz gezdiriyor. Kıyafet seçeneklerinin yan yana sıralandığını görüyor: iki kot pantolon, üç tişört, beyaz bir kazak.

“Nereye gidiyorsun?”

“Hiçbir yere.”

“Biriyle mi buluşacaksın?”

“Hayır.”

“Şu beyaz kazak sana çok...”

“Anne!”

Lorraine iç geçiriyor. Yerdeki ıslak havluyu alıp odadan çıkıyor.

Sarah aynaya dönüyor. Delikanlıyı düşünüyor. Belinin çevresindeki yağ kuşağını eliyle yokluyor. Uff.

Sekiz otuz, sekiz otuz!

Beyaz kazağı giymeyeceği kesin.

Victor Delamonte zamanının bitmekte olduğundan korkuyor.

O ve Grace asansörden inip çatı katındaki dairelerine giriyorlar. “Mantonu ver” diyor Grace. Alıp dolaba asıyor.

Ev sessiz. Victor bastonundan destek alarak koridorda ilerliyor. Fransız bir ustanın imzasını taşıyan büyük bir yağlıboya tablonun önünden geçiyor. Karnı zonk zonk atmakta. İlaç alması lazım. Maun ağacından kocaman bir masanın bulunduğu, kitap ve plaketlerle dolu çalışma odasına giriyor.

Doktorun dediklerini düşünüyor. *Yapabileceğimiz fazla bir şey yok.* Ne anlama geliyor bu? Ayları mı kaldı? Haftaları mı? Sonu mu geldi yani? Hayır, sonu gelmiş olamaz.

Grace'in ayakkabı topuklarının yer seramikleri üzerinde çıkardığı sesleri işitiyor. Telefonu tuşladığını duyuyor. "Ruth, benim" diyor Grace. Ruth, Grace'in kız kardeşi.

Grace sesini alçaltıyor. "Doktordan şimdi geldik..."

Koltuğunda yapayalnız, sona yaklaşan hayatının muhasebesini yapıyor Victor. Soluğunun, biri gırtlığına basmış gibi dışarı boşaldığını hissediyor. Yüzü buruşuyor. Gözleri doluyor.

Çocuklar büyüdükçe kendi yazgılarına sürüklenirler.

O yamaçtaki üç çocuk, Dor, Nim ve Alli de öyle yaptı.

Nim'in boyu giderek uzadı, omuzları genişledi.

Bir inşaatçı olan babasına çamurdan yapılmış tuğlalar taşırdı. Diğer oğlanlardan güçlü olmak hoşuna giderdi. Güç, Nim'de saplantı haline geldi.

Alli giderek güzelleşti.

Güzelliği erkeklerde kötü arzular uyandırmasın diye kahverengi saçlarını örgülü, gözlerini inik tutması konusunda annesi onu uyardı. Tevazu Alli'nin kozası haline geldi.

Ya Dor?

Dor'a gelince... O da bir ölçümcü olup çıktı. Taşları işaretler; sopaları çentikler; dalları, çakılları, sayabileceği her şeyi sayardı. Sık sık hayallere dalar, sayıları düşünürdü. Ağabeyleri ava çıktıklarında Dor onlara katılmazdı.

Av avlayacağı yerde Alli'yle tepelere tırmanırdı. Akli önden gidip onu yanına çağırırdı.

Derken, sıcak bir günün sabahı tuhaf bir şey oldu.

Bizim yaş kavramımıza göre artık ergenliğe ulaşmış olan Dor yere oturup toprağa bir sopa sapladı. Güneş çok kuvvetliydi. Dor sopanın gölgesini fark etti.

Gölgenin ucuna bir taş yerleştirdi. Kendi kendine şarkılar söyledi. Alli'yi düşündü. Çocukluktan beri arkadaşlıklar, ama artık

Dor daha uzun, Alli daha *yumuşaktı* ve Alli'nin inik gözleri kalkıp onunkilerle buluştuğunda Dor'un eli ayağı çözülüyordu. İçi altüst oluyordu.

Vızıldayarak yanından geçen bir sinek hayallerini böldü. "Offff" dedi, sineği eliyle kovalarken. Tekrar sopaya baktığında, gölge artık taşa değmiyordu.

Dor bekledi, ama gölge daha da kısaldı, çünkü güneş gökte yükselmekteydi. Sopayı ve taşı olduğu gibi bırakıp ertesi gün tekrar gelmeye karar verdi. Ertesi gün sopanın gölgesi taşın tam üstüne vurduğunda, o an *bugünküyle tıpatıp aynı an* olacaktı.

Hatta, diye düşündü, her günün içinde böyle bir an yok mudur? Gölge, sopa ve taşın aynı hizaya geldiği bir an?

O ânı Alli'nin ânı olarak adlandıracak ve her gün bu birleşme gerçekleştiğinde aklından Alli'yi geçirecekti.

Gururla alnını okşadı.

İnsanoğlu zamanı işaretlemeye işte böyle başladı.

Sinek geri döndü.

Dor onu tekrar kovaladı. Ama bu defa sinek, havada lastik gibi uzayarak kapkara bir çizgi oluşturdu, sonra da perde gibi açılarak bir karanlık çemberine dönüştü.

Delikten beyaz cübbeli yaşlı bir adam çıktı.

Dor'un gözleri korkuyla açıldı. Kaçmak, çılgılık atmamak istedi, ama vücudunun hiçbir yeri karşılık vermedi bu isteğe.

Yaşlı adamın elinde yaldızlı, ahşap bir asa vardı. Asasıyla Dor'un güneş sopasını iteleyince sopa saplandığı yerden çıkıp bir dizi eşekarısına dönüştü. Eşekarıları havada yeni bir çizgi oluşturular, çizgi de yine perde gibi açılarak bir karanlık çemberi yarattı.

Yaşlı adam yürüyüp o karanlığa daldı.

Ve gözden kayboldu.

Dor koşarak uzaklaştı.

Bu ziyaretten kimseye bahsetmedi.

Alli'ye bile.

Son ana kadar.